

Pielikums

Vairākvārdu nosaukumu rakstība (ieteikumi)

1. Visi pilnnozīmes vārdi ar lielo burtu jāsāk šādos nosaukumos:

1.1. Valstu un atsevišķu teritoriju nosaukumos, piem.:

■ *Latvijas Republika, Amerikas Savienotās Valstis, Eiropas Savienība, Neatkarīgo Valstu Sadraudzība, Apvienotie Arābu Emirāti, Ķīnas Tautas Republika, Kuveitas Valsts, Laosas Tautas Demokrātiskā Republika, Kubas Republika, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, Tuvie Austrumi, Galējie Ziemeļi, Franča Jozefa Zeme, Karalienes Modas Zeme, Frankfurte pie Mainas, Heresa de la Frontera, Seišelu Salu Republika, Māršala Salu Republika, Komoru Salas, Komoru Salu Federālā Islāma Republika* [sk. arī LVPPV 1995, 892–942; Latvijas Vēstnesis 113 (3481), 2006, 19. jūl. (Par pasaules valstu un teritoriju nosaukumiem latviešu valodā)].

Tāpat ir jāraksta arī bijušo valstu nosaukumi, piem.:

■ *Padomju Sociālistisko Republiku Savienība, Padomju Savienība, Trešais Reihs, Otrā Rečpospoļita, Dienvidslāvijas Sociālistiskā Federatīvā Republika, Kijevas Krievzeme, Svētā Romas Impērija, Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika.*

1.2. Pasaules, reģiona vai valsts mērogā unikālu organizatorisku veidojumu nosaukumos, piem.:

■ *Apvienoto Nāciju Organizācija, Eiropas Padome, Eiropas Parlaments, Pasaules Banka, Latvijas Banka, Latvijas Republikas Saeima, Lietuvas Republikas Seims, Sarkanais Krusts.*

1.3. Īpašvārdiskajos ģeogrāfijas un astronomijas objektu nosaukumos bez atsevišķa nomenklatūras vārda, piem.:

■ *Tuvie Austrumi, Lielais Barjerrifs (bet Melnā jūra), Lielā Jugla (bet Lielā Juglas upe, Lielais Ludzas ezers); Lielie Greizie Rati, Dienvidu Zivs, Piena Ceļš (bet Piena Ceļa galaktika), Lielais Lācis, Mazais Suns, Vēršu Dzinējs, Gulbis (bet Gulbja zvaigznājs), Andromeda (bet Andromedas galaktika). Sk. arī punktu 3.3.*

1.4. Laikrakstu un žurnālu nosaukumos (tos liek pēdiņās vai raksta kursīvā), piem.:

- „Latvijas Avīze”, „Neatkarīgā Rīta Avīze”, „Ilustrētā Pasaules Vēsture”, „Kurzemes Vārds”, „Energija un Pasaule”, „Ievas Virtuve”, „Mans Mazais”, „Latvijas Arhitektūra”, „Dārza Pasaule”, „Copes Lietas”, „Annas Psihologija”, „Medības. Makšķerēšana. Daba”.

1.5. Augstāko mācību iestāžu divvārdu nosaukumos, kuru pirmais komponents ir vietvārds, piem.:

- *Latvijas Universitāte, Liepājas Universitāte, Daugavpils Universitāte, Ventspils Augstskola, Vidzemes Augstskola, Rēzeknes Augstskola.*

1.6. Ordeņu nosaukumos, izņemot vārdu *ordenis*, piem.:

- *Triju Zvaigžņu ordenis, Lāčplēša Kara ordenis (arī Darba Sarkanā Karoga ordenis).*

2. Pirmais vārds aiz īpašvārda (personvārda vai vietvārda) ar lielo burtu jāsāk šādos nosaukumos:

2.1. Iestāžu nosaukumos, kuri sākas ar valsts vai reģiona nosaukumu, piem.:

- *Latvijas Republikas Ministru kabinets, Eiropas Centrālā banka, Dānijas Kultūras institūts, Latvijas Mākslas muzejs, Latvijas Zinātņu akadēmija, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.*

2.2. Izglītības iestāžu nosaukumos, piem.:

- *Rīgas Tehniskā universitāte, Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Rīgas Juridiskā augstskola, Baltijas Starptautiskā akadēmija, Jelgavas Amatniecības vidusskola, Daugavpils Tirdzniecības skola, Ogres Meža tehnikums, Rīgas Ukrainu vidusskola.*

2.3. Nosaukumos ar vārdiem ***pasaules, valsts, republikas, tautas, starptautiskais, nacionālais, olimpiskais***, piem.:

- *Latvijas Olimpiskā komiteja, Ventspils Olimpiskais centrs, Jāzepa Vītola Starptautiskais pianistu konkurss, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Nacionālais teātris, Gaujas Nacionālais parks, Rēzeknes Tautas teātris, Latvijas Tautas sporta asociācija.*

Piebildes.

1. Daži nosaukumi sākotnēji ir fiksēti ar atšķirīgu struktūru, tajos komponenti ***starptautiskais*** un ***pasaules*** ir ievadītārvārdi, piem.:

- *Starptautiskais Valūtas fonds, Starptautiskā Civilās aviācijas organizācija, Starptautiskā Standartizācijas organizācija, Starptautiskā Jurniecības organizācija, Pasaules Veselības organizācija, Pasaules Dabas fonds, Pasaules Kultūras fonds, Pasaules Muitas organizācija.*

2. Ja nosaukumā īpašvārds ar tam sekojošu sugasvārdu veido jēdzieniski saistītu vārdkopu, šis sugasvārds rakstāms ar mazo burtu, piem.:

- *Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, Latvijas Republikas proklamēšanas diena, Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas diena.*

3. Pirmais vārds ar lielo burtu jāsāk šādos nosaukumos:

3.1. Svētku, atceres un atzīmējamo dienu nosaukumos, piem.:

- *Starptautiskā ģimenes diena, Starptautiskā bērnu aizsardzības diena, Starptautiskā sieviešu diena, Starptautiskā veco ļaužu diena, Baltu vienības diena, Mirušo piemiņas diena, Jūras svētku diena, Jaungada diena, Vecgada diena, Pirmais pasaules karš, Otrais pasaules karš.*

3.2. Dažādu organizāciju un iestāžu (bankas, dienesti, domes, valdes, senāti u. c.) nosaukumos, kuri nesākas ar valsts vai reģiona nosaukumu, piem.:

■ *Valsts ieņēmumu dienests, Valsts kontrole, Rīgas dome, Rīgas bāriņtiesa, Dabas aizsardzības pārvalde, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Jelgavas izglītības pārvalde, Konkurences padome, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, Jūrmalas pilsētas bāriņtiesa, Rietumu banka, Hipotēku banka, Pārtikas un veterinārais dienests, Valsts meža dienests, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, Lauku atbalsta dienests.*

3.3. Īpašvārdiskajos ģeogrāfisko un astronomisko objektu nosaukumos ar atsevišķu nomenklatūras vārdu, piem.:

■ *Baltijas jūra, Pūsēnu kāpa, Liepājas ezers, Kolkas rags, Māras kambari, Zilais kalns, Kuršu joma, Doles sala, Brīvības iela, Pireneju pussala, Rīgas jūras līcis, Somu līcis, Irbes šaurums, Griņu rezervāts.*

3.4. Fabriku, rūpnīcu, ražotņu, akciju sabiedrību, sporta klubu un komandu u. tml. nosaukumos, kurus liek pēdiņās vai raksta kursīvā, piem.:

■ *akciju sabiedrības „Latvijas dzelzceļš”, „Latvijas kuģniecība”, „Latvijas balzams”, „Latvijas pasts”, „Latvijas valsts meži”, „Latvijas valsts ceļi”, „Ceļu satiksmes drošības direkcija”, „Elektroniskie sakari”, „Liepājas metalurģis”, „Latvijas gāze”, SIA „Rīgas zieds”, futbola komanda „Balvu vilki”.*

3.5. Simboliskajos (pēdiņās liekamajos) apbalvojumu (medaļu, vimpelņu, karogu u. tml.) nosaukumos un goda nosaukumos aiz nomenklatūras vienības, piem.:

■ *goda zīme „Par ieguldījumu bruņoto spēku attīstībā”, Zemessardzes nopelnu zīme „Par tēvu zemi un brīvību”, piemiņas medaļa „Zemessardzei 15 gadi”, goda zīme „Par kalpošanu tautai un Latvijai”, goda zīme „Par izciliem*

nopelniem ugunsdzēsībā”, medaļa „Par sprāgstošu priekšmetu iznīcināšanu”, goda nosaukums „Gada novadnieks”, goda nosaukums „Goda tiesnesis”, goda nosaukums „Gada liepājnieks”.

3.6. Pēdiņās liekamajos grāmatu, filmu, gleznu vai citu mākslas darbu, kā arī pasākumu nosaukumos, piem.:

- N. Ikstenas romāns *„Vīrs zilajā lietusmēteliņā”*, K. Miesnieka glezna *„Meitene ar kaķi”*, filma *„Gredzenu pavēlnieks”*, balets *„Gulbju ezers”*, izstāde *„Mirkļa zieds”*.

3.7. Pēdiņās liekamajos dažādu preču nosaukumos, piem.:

- torte *„Tējas roze”*, konfektes *„Sārtais vētrasputns”*, dzirkstošais vīns *„Rīgas oriģinālais”*, marinēti tomāti *„Zelta saule”*.

3.8. Augu šķirņu nosaukumos, kurus liek vienpēdiņās, piem.:

- rododendru šķirne *‘Babītes sarkanais’*, dienlilijas *‘Latvijas prezidente’*, *‘Dzeguzes balss’*, kartupeļi *‘Priekuļu dzeltenie’*.

4. Ar lielo sākumburtu daudzpakāpju nosaukumos raksta katras struktūrvienības nosaukuma ievadītājbārdū:

- *Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēki, Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas Valsts valodas centrs, Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedra, Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departaments, Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvaldes Specializētā tenisa sporta skola.*

5. No citām valodām pārņemtajos netulkotajos (arī transliterētajos) nosaukumos jālieto oriģinālvalodas sākumburti, piem.:

- *Longman Group Limited, The London TV Centre, Deutscher Akademischer Austauschdienst, Stockholm School of Economics in Riga, World Hockey Association, International Standards Organization, Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS), Grand Prix*; izdevniecību nosaukumi „Molodaja gvardija”, „Knižnij mir”, „Belij gorod”; preses izdevumu nosaukumi „Argumenti i fakti”, „Nauka i tehnika”, „Linguistica Lettica”, „Acta Baltica”, „Verslo žinios”, „Eesti Päevaleht”, „Frankfurter Rundschau”, „Daily Mirror”; ģeogrāfiskie nosaukumi *Novaja Zemļa, Jasnaja Poļana, Jastšembe Zdroja*, augu šķirņu nosaukumi, kurus liek vienpēdiņās, piem.: dekoratīvā egle ‘Blue Wonder’, ābele ‘Belorusskaja maļinovaja’, saldie ķirši ‘Kompaktnaja Venjaminova’, skābie ķirši ‘Polli Munaploom’.

6. No citām valodām pārņemtajos tulkotajos nosaukumos sākumburti jālieto atbilstoši latviešu valodas pareizrakstības normām, piem.:

- *Pasaules Hokeja asociācija, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka, Vācijas Akadēmiskais apmaiņas dienests, Starptautiskā Vieglatlētikas federācija, Vitauta Dižā Universitāte.*

7. Ar reliģiju saistīto nosaukumu pareizrakstības normēšanā ir jāpanāk vienošanās starp lielākajām konfesijām Latvijā. Pagaidām problemātiskos vairākvārdu nosaukumus varētu rakstīt, ievērojot tradīciju un novēršot pārspīlētu lielo sākumburtu lietošanu, piem.:

- *Latvijas Baptistu draudžu savienība, Latvijas Apvienotā metodistu baznīca, Rīgas Mateja baptistu draudze, Liepājas Pāvila baptistu draudze, Liepājas Nācaretes baptistu draudze, Vecticībnieku Pomoras baznīca, Eiropas Baznīcu konference.* Daļā nosaukumu jāievēro normatīvajos avotos akceptētā rakstība, piem.: *Jaunā Derība, Vecā Derība, Svētie Raksti, Lielā Piektdiena, Zaļā Ceturtdiena, Svētais Vakarēdiens, Svētā Mise, Dievs Kungs, Dieva Dēls, Svētais Gars, Viņa Eminence* (katoļu kardinālu/pāvestu tituls), *Viņa Svētība* (dalailama) u. c.